

Bilgisayar Tutum Ölçeği (BTÖ-M)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgisayar Tutum Ölçeği (BTÖ-M)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17729>

Özet

Bilgisayar Tutum Ölçeği (BTÖ-M), bireylerin bilgisayarlara yönelik genel tutumların? ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, L. Deniz tarafından 1994 yılında doktora tezi kapsamında oluşturulmuştur. Ölçek, özellikle bireylerin bilgisayar kullan?ma kar?? geli?tirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri nicel olarak belirlemeyi amaçlamaktadır. BTÖ-M'nin geli?tirme süreci, geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmaların? içermektedir.

BTÖ-M, eğitim teknolojilerinin yaygınlaşmaya başladık?? erken dönemlerde, bireylerin teknolojiye adaptasyon süreçlerini ve bilişim okuryazarlıkna yönelik tutumların? de?erlendirmede önemli bir rol oynamıştı. Ölçek, teknolojiye yönelik kaygı ve ilgi düzeylerini ayrı ayrı ele alarak, bilgisayar entegrasyonu stratejileri için de?erli geri bildirimler sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Bilgisayar tutumu, **psikometrik** ölçek, eğitim teknolojisi, teknoloji kabulü, tutum ölçümü, güvenilirlik, **geçerlik**.

Yazarlar

Deniz, L.

Amaç

BTÖ-M'nin temel amacı, bireylerin bilgisayarlara yönelik sahip oldukları olumlu veya olumsuz tutum düzeylerini saptamaktır. Bu tür bir ölçüm, özellikle eğitim ve öğretim ortamlarında bilgisayar entegrasyonunun başarısızlık de?erlendirmek için kritik öneme sahiptir. Ölçeğin geli?tirildiği 1990'li yıllarda, bilgisayarların yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan kaygı ve direnç gibi faktörlerin bilimsel olarak ölçülmesi amaçlanmıştır.

Ölçek, bireylerin bilgisayara kar?? duyduğu kaygı, ilgi, algılanan yararlılık ve genel memnuniyet gibi çeşitli bileşenleri kapsayan kapsamlı bir tutum profilini ortaya çıkarmak üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, tutumların olumsuz yönde etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve eğitimsel veya psikolojik müdahale programların? geli?tirilmesi hedeflenmiştir.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapı, **Bilgisayar Tutumu**'dur. Bilgisayar tutumu, bir bireyin bilgisayarlar, bilgisayar kullanımı ve bilgisayar teknolojisi hakkındaki inançları, duyguları ve davranışsal eğilimlerinin birleşimi olarak tanımlanır. Bu yapı, genellikle sosyal psikolojide kabul edilen tutum modellerine uygun olarak üç temel boyutta incelenir:

Bilişsel Boyut: Bireyin bilgisayarlar hakkındaki bilgi ve inançları (örneğin, bilgisayarların karmaşık veya faydalı olduğunu inanması).

Duygusal (Afektif) Boyut: Bilgisayarlara karşı hissedilen duygular (örneğin, bilgisayar kaygısı, ilgi veya korku). Bu boyut, genellikle **bilgisayar fobisi** gibi kavramlarla ilişkilidir.

Davranışsal Boyut: Bilgisayar kullanma niyetleri veya geçmişteki kullanım sıklığı ve deneyimleri.

BTÖ-M'nin bu boyutları ne ölçüde ayrıtıcı veya tek bir genel tutum puanı sunduğu, orijinal 1994 tarihli faktör analizi sonuçlarına bağlıdır ve ölçeğin çok boyutlu bir yapıya yansıtması beklenmektedir.

Geçerlik

Kaynak referansta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, doktora tezi çalışması kapsamında ölçeğin geçerlik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. Ölçek geliştirme çalışması, geçerliğin sağlanması için çeşitli yöntemlerin kullanıldığını işaret etmektedir. Bu çalışmalar tipik olarak kapsam (içerik) geçerliği ve yapı geçerliğini içermektedir.

Yapı geçerliği için büyük olasılıkla **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutları ne ölçüde temsil ettiğini gösterir. İçerik geçerliği ise alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak ve maddelerin ölçülmesi istenen yapıya ne kadar iyi yansıtıldığı değerlendirilerek sağlanmıştır. Detaylı geçerlik analiz sonuçları ve elde edilen katsayılar için Deniz (1994) referansının incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlilik

BTÖ-M'nin güvenilirliği, ölçek geliştirme sürecinin önemli bir parçası olarak araştırılmıştır. Güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar üretip üretmediğini gösterir. Bu çalışmalar genellikle iç tutarlılık katsayıları (özellikle **Cronbach's Alpha**) hesaplanması içerir. Yüksek bir Cronbach's Alpha değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda birbirleriyle uyumlu olduğunu gösterir.

Bir tutum ölçeği olarak, test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de kullanılması muhtemeldir. Bu yöntem, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verme kararlılığını değerlendirir. Orijinal çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayıları, ölçeğin zaman içinde ve farklı denek gruplarında tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Bilgisayar Tutum Ölçeği'nin temel bileşenlerini ve alt boyutlarını belirlemek amacıyla **açıklayıcı faktör analizi (AFA)** kullanılmıştır. Bu analiz, bilgisayar tutumunun hangi alt

boyutlardan (örneğin, Bilgisayar Kaygısı, Bilgisayar Sevgisi, Algılanan Yararlılık) oluştuğunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi faktörler altında toplandığını ve her bir faktörün toplam varyansa katkısını incelemeyi içerir.

Faktör yükleri ve özdeğerler gibi istatistiksel veriler, ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle ne kadar örtüştüğünü gösterir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin nihai madde sayısı ve alt ölçek sayısı belirlenmiştir. Faktör analizi sonuçları, BTÖ-M'nin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu bir yapıya sergilediği konusunda kritik bilgiler sunar.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Psikolojik Tutum Ölçeği)

Format: Derecelendirme (Tipik olarak 5'li veya 7'li Likert tipi dereceleme kullanılmaktadır, ancak kaynakta spesifik dereceleme bilgisi mevcut değildir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Üniversite öğrencileri, lise öğrencileri veya genel yetişkin popülasyon. (Doktora tezi genellikle yükseköğretim seviyesinde uygulanır.)

Yaş Grubu: 15 yaş ve üzeri (Genç yetişkinler ve yetişkinler)

Popülasyon Detayları: Ölçeğin geliştirme ve norm çalışması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülen tez kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, örneklemin büyük bir kısmı İstanbul bölgesindeki eğitim kurumlarında öğrenim gören bireylerden oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim raporlama yöntemi. Uygulama, kağıt-kalem formatında veya dijital ortamda gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler

BTÖ-M, tutum, bilgisayar, eğitim teknolojisi, psikometri, Marmara Üniversitesi, teknoloji tutumu.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul (1994 yılı itibarıyla)

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Test Yolu?: 1994

İzinler: Ölçek, akademik bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için yazar L. Deniz'den veya tezin bulunduğu Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden resmi izin alınması gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlar genellikle ücretsiz veya düşük maliyetlidir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlar için genellikle ücretsizdir, ancak kullanım koşulları yazar tarafından belirlenir.

Referanslar

Deniz, L. (1994). *Bilgisayar tutum ölçeği (BTÖ-M)'nin geçerlik, güvenirlik, norm çalışması ve örnek bir uygulama* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bilgisayar Tutum Ölçeği (BTÖ-M) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bu akademik girişe sağlanan kaynak içerikte ölçek maddeleri mevcut değildir. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme yapısı için Deniz (1994) doktora tezinin incelenmesi gerekmektedir. Tez, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde bulunmaktadır.